

novembru 1876, radi pregovora o miru s Osmanskim Carstvom, za nju biti donijete povoljne odluke. Na konferenciji su predstavnici velikih sila predlagali da se Crnoj Gori ustupe: Nikšić, Piva, Banjani, turski dio Kuća, Krajina skadarska, Vasojevići do Lima, Malo i Velje brdo kod Podgorice, Spuž, Zabljak, kao i da joj se dopusti slobodna plovidba Bojanom i Skadarskim jezerom. Porta, međutim, taj predlog nije prihvatila.

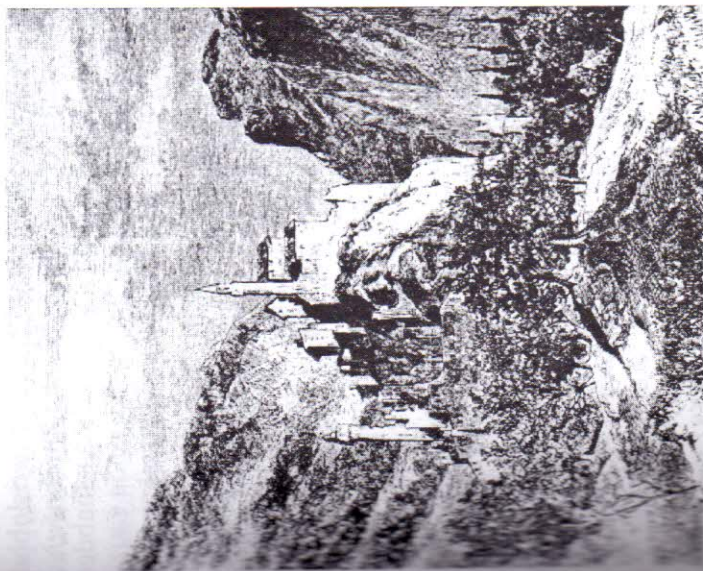
Pošto se konferencija završila neuspjehom, osmanska vlada je povela pregovore o miru posebno sa Srbijom, a posebno sa Crnom Gorom. Kao rezultat tih pregovora između Turske i Srbije 28. februara 1877. zaključen je mir, a pregovori sa Crnom Gorom nijesu dali rezultate. Ni boravak vojvode Božića Petrovića u Carigradu početkom 1877. nije mogao da doprine se postizanju sporazuma s Portom oko crnogorskih zahtjeva. **Pošto je 12./24. aprila 1877. Rusija objavila rat Turskoj, knjaz Nikola je dva dana kasnije (14./26. aprila) izdao proglas o produženju ratnih operacija crnogorske vojske. Tako je započela druga faza rata, u kojoj su glavna dejstva, osim na pravcu Nikšić-Spuž, vođena oko oslobođenja Podgorice, a posebno u Crnogorskom primorju.**⁸⁶

Kako je krajem juna i početkom jula 1877. godine rat protiv Rusije ušao u važnu i opasnu fazu, Turska je bila primorjena da glavnu svojih vojnih snaga i svu aktivnost usmjeri na rumeljsko ratište. Pored ostalih mjera, znatno je smanjen broj vojnih jedinica koje su bile mobilisane protiv Crne Gore.

“Puna angažovanost Turske na balkanskom frontu i izmjena, povoljniji odnos vojnih snaga prema turskim graničnim garnizonima pružio je Crnoj Gori priliku da pristupi ostvarenju svog ofanzivnog plana – raskidanju pojasa utvrđenja oko svojih granica...”

Prilikom ratnih priprema i stupanja u ofanzivu, uzet je “grad Nikšić prije svega na oko”, za što su, kako je istakao knjaz Nikola, postojali mnogostruki razlozi: “Ovaj grad sa svojim prostranom okolinom i jakim utvrđenjima oko nje, osobito duž Duge, ključ je Hercegovine. Pad njegov osjetila bi sloboda Hercegovina, i Arbanija, i Mostar i Skadar tijekom više, što Turske”

⁸⁶ Radoslav M. Raspopović, *Diplomatija Crne Gore 1711-1918*, Istorijski institut Crne Gore – Novinsko izdavačka ustanova “Vojvodina”, Beograd – Beograd, 1996, str. 270, 271, 272.

Nepoznati autor: Bar

drže da ga Crnogorci nijesu u stanju osvojiti. A Sulejman-paša smadbio ga i tajinom i dobrim topovima. Čuven je Nikšić. On je nastao sa ratnom istorijom Crne Gore.”⁸⁷

Nakon pritiska nadmoćne opsadne vojske, na citadeli Miklčića (Onogošta), grada s istorijskom tradicijom i velikom stratejskom važnošću odvajkada, zavijorila se crnogorska zastava (8.IX 1877).

“Tako je najzad pao Nikšić posle vekovnih borbi! Njegova propast je, doduše, bila slavna. U avgustu 1875. godine, posle zauzimanja klanca Duge, Nikšić su blokirali ustanici pod vodstvom Sočićom i Bogdanom Zimonjićem. Posle nekoliko neuspjelih pokušaja, najzad je 28. aprila 1876. godine Muktar-paša uspeo da Nikšić snabde hranom. Zatim su ga ponovo opkolili najpre ustanici, a zatim Crnogorci. Uplašen padom Meduna,

⁸⁷ Veljko Šakotić, *Nikšić (Onogošt) u otporima i borbama 1597-1877*, Miklčićke sveske, Nikšić, 1983, str. 262.